

MIT HOZHAT JÚNIUS 9.?

Migrációkutató Intézet

Gyorselemzések

Vargha Márk

2024/7

2024.06.03.

Gyorselemzések 2024/7

MIT HOZHAT JÚNIUS 9.?

A közelgő európai parlamenti és belgiumi szövetségi parlamenti választás egyik támaja a migráció lesz. Korábbi elemzésünk¹ után most ismét számba vesszük, hogyan szerepelhetnek az egyes európai pártcsaládok, melyek egy sokat emlegetett „jobboldali többség” kialakulásának feltételei az Európai Parlamentben és folytatódhat-e az eddigi belga migrációs politika?

Európai parlamenti választás – előrejelzések²

Június 6. és 9. között az Európai Unió 27 országának polgárai járulnak az urnákhoz. A kutatások azt mutatják, hogy az új Európai Parlamentben minden korábbinál nagyobb súllyal lesznek jelen a bevándorlás-ellenes erők.

A május 31-ei előrejelzések szerint ugyanis a jobboldali pártok előretörése várható az európai parlamenti választásokon, miközben a balközép és zöld pártok népszerűsége csökken. A Migrációs és Menekültügyi Paktum 10 rendelete közül mind a 10-et ellenző Magyarországon és Lengyelországban a migrációkritikus kormánypártok – a Fidesz és a Polgári Koalíció (KO) – a választás fő esélyesei (48% és 31%), utóbbi a legnagyobb ellenzéki riválisával, a Jog és Igazságossággal (PiS) holtversenyben (31%). A mind a 10 rendeletnél a tartózkodást választó Csehországban az ellenzéki, ám szintén bevándorlásellenes Igen (ANO, 32%) áll az élen. Szlovákia 8 rendelet esetében tartózkodott, 2-nél pedig nemmel szavazott. Északi szomszédunkban szintén a legnagyobb kormánypárt, az Irány – Szociáldemokrácia (Smer – SD, 23%) vezet a közvélemény-kutatásokban. Ausztria a Tanácsban 6-szor mondott igent, 2-szer nemet, 2-szer pedig tartózkodott. A választás legvalószínűbb győztese az elszántan bevándorlásellenes ellenzéki Osztrák Szabadságpárt (FPÖ, 29%).

Tudvalevő, hogy az EP-választás nem a belpolitikáról szól, bár nyilvánvaló, hogy annak eredménye arra is jelentős hatást majd gyakorol minden tagállamban, hiszen – mivel arányos választási rendszerben rendezik meg – „a legpontosabb közvélemény-kutatás”-ként is szokták emlegetni. Ezért az eredmények sok egyéb mellett az egyes pártok migrációval kapcsolatos elképzeléseinek vagy konkrét lépéseinek társadalmi támogatottságát is visszatükrözik.

¹ SAYFO 2024.

² SAYFO 2024, EP 2024 és POLITICO 2024a alapján.

Gyorselemzések 2024/7

Ami a pártcsaládokat illeti, nem egészen egy héttel a szavazatszámítás megkezdése előtt azt valószínűsíthetjük, hogy az Európai Néppárt (EPP) megmarad a legerősebb, enyhe gyengüléssel: a mostani 176 helyett 170 képviselője lehet. A jelenleg a Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége (S&D) nevet viselő balközép megőrizheti mandátumait: a mostani helyett 140 helyett 139 prognosztizálható neki. Az EPP és az S&D potenciális „koalíciós” partnereként továbbra is a liberálisok jöhetnek szóba, ám az Újítsuk Meg Európát (RE) frakció nagyot zsugorodhat: 102 helyett 76 tagú lehet. De így is képes lehet kényelmes többséget biztosítani a két nagy párttal: együtt 55%-át szerezhetik meg a helyeknek.

Nagy vesztese lehet a voksolásnak a Zöldek/Európai Szabad Szövetség (Greens/EFA), ugyanis helyei 72-ről 42-re csökkenhetnek. Az Európai Konzervatívok és Reformerek Pártja (ECR) enyhén erősödhet, 69 helyett 75 mandátummal számolhat. Az Identitás és Demokrácia – annak ellenére, hogy az Alternatíva Németországnak (AfD) képviselőit nemrég kizárták a frakcióból, s ennek következményeként az AfD megpróbál egy új csoportot szervezni maga köré – 49-ről 69-re növelheti helyei számát. A Baloldal frakciójának létszáma 37-ről 32-re csökkenhet.

A várakozások szerint azonban lesz összesen 114 olyan képviselő, akik a jelenlegi ciklus végén sem ültek egyetlen csoportban sem, illetve nem tudható, hogy az új ciklus elején csatlakoznak-e valamelyikhez. Mivel a 705 fős EP-ben 353 fő kell a többséghez, a hazai konzervatív elemzői és médiavilágban sokat emlegetett „jobboldali többség” létrejöttének három feltétele van. Az egyik, hogy az említett 114 képviselőből 39 az EPP-hez, az ECR-hez vagy az ID-hez, esetleg egy új, radikális jobboldali formációhoz csatlakozzon. A másik, hogy e három pártból – egy ilyen többség lehetőségének ellenzése okán – ne legyenek a függetlenekhez vagy más frakciókhoz távozók. A harmadik, hogy ezt a többséget állandóan (ezt teljesen kizártnak tartjuk) vagy esetileg, bizonyos ügyek mentén (ezt nem tartjuk teljesen kizártnak) annak valamennyi alkotóeleme hajlandó legyen működtetni, vagyis a bizottságokban és a plenáris ülésen együtt szavazni az előzetesen egyeztetett előterjesztésekről.

Ilyen állandó vagy eseti jobboldali többség létrejötte teremtheti csak meg annak esélyét, hogy az Európai Unió migrációs politikájában szigorodás az EP kezdeményezésére következzen be. Ettől függetlenül az Európai Tanácsban – vagyis az állam- és kormányfők értekezletén – vagy az Európai Unió Tanácsában – a szakminiszterek értekezletén – a következő ciklusban is napirendre vehetők olyan javaslatok, amelyek a migrációkritikus politikai erők vagy választópolgárok tetszését válthatják ki. Kizárható azonban, hogy a hosszú egyeztetések után nemrég a Tanács által is elfogadott Migrációs és Menekültügyi Paktum

Gyorselemzések 2024/7

érdemben módosuljon. A paktumot alkotó rendeletek minden bizonnyal 2026 közepén hatályba fognak lépni. Az azonban nem kizárt, hogy a Paktumhoz olyan – akár szigorító jellegű – kiegészítéseket fűzzön a Tanács, amelyekre az EP társjogalkotóként is rá tud majd bólintani.

Az európai parlamenti csoportok bevándorlással kapcsolatos elképzelései³

Az Európai Néppárt (EPP) a külső határok megerősítését, az illegális bevándorlók szigorú átvilágítását és elektronikus ellenőrzését szorgalmazza minden belépési ponton. Szükség esetén a belső határokon is bevezetné az ellenőrzéseket, és a Frontex szerepének bővítését is javasolja, személyzetét pedig háromszorosára növelné. A menedékkérőket biztonságos harmadik országokba szállítanák, hogy ott dolgozzák fel kérelmeiket, ami hasonló az Egyesült Királyság Ruanda-tervéhez. Ursula von der Leyen támogatja a Tunéziával, Mauritániával és Egyiptommal kötött megállapodások kiterjesztését is.

Az S&D képviselőinek zömét adó Európai Szocialista Párt (PES) a migrációs paktum végrehajtását hangsúlyozza, emberséges befogadási feltételeket, a migránsok számára jogi segítségnyújtást, a gyermekek védelmét és az emberkereskedők elleni küzdelmet szorgalmaz. Támogatja az EU külső határainak megerősítését, de elutasítja a kérelmek EU-n kívüli elbírálását.

Az Újítsuk meg Európát (RE) párt két ellenséget nevez meg: a populista jobboldalt és az embercsempész-hálózatokat. A munkaerőhiány enyhítésére a legális útvonalak kiépítését és az integráció hatékonyabbá tételét javasolják.

A Zöldek a kötelező áthelyezési mechanizmust és „klímavízumok” bevezetését szorgalmazzák az EU-n kívüli természeti katasztrófák áldozatai számára, külön figyelmet fordítva az LMBTQIA+ menedékkérőkre. Támogatják az EU által vezetett kereső-mentő misszió létrehozását a Földközi-tengeren, és a Frontex humanitárius mandátumának megerősítését, valamint a visszakényszerítések és a nem kormányzati szervezetek kriminalizálásának megszüntetését. Ellenzik a „piszkos üzleteket” a diktatórikus rezsimekkel.

Az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) a migrációval kapcsolatban a legszigorúbb javaslatokat fogalmazták meg. A frakció javaslata szerint a tagállamok nem kényszeríthetik polgáraikat illegális bevándorlók befogadására. Javasolják a belépési pontok szigorú ellenőrzését és a határvédelmi infrastruktúra megerősítését, valamint az emberkereskedelem elleni küzdelmet és a hazatelepítések

³ FÓKUSZPONT 2024a és FÓKUSZPONT 2024b alapján.

Gyorselemzések 2024/7

fokozását. Az ECR szerint a menedékkérelmek többségét az EU-n kívül kellene elbírálni, és az EU haditengerészeti misszióját az útnak indulás megakadályozására használnák.

Az Identitás és Demokrácia (ID) elutasítja az EU határainak elmosását és a bevándorlással kapcsolatos jogok előtérbe helyezését, a saját polgáraik védelme helyett. Az ECR és az ID migrációval kapcsolatos elképzelései hasonlóak. Valószínű, hogy együttműködnek ezen a téren.

A radikális Baloldal (GUE/NGL) elutasítja a migráció kiszervezését és az Európa Erőd koncepciót, és kötelező szolidaritást követel. A menedékkérők őrizetbe vételét és kitoloncolását elutasítják, valamint a Frontex felosztatását javasolják.

Belgium: a győztes semmit sem vihet⁴

A Belga Királyságban június 9-e „szupervasárnap” lesz: nemcsak EP-, hanem szövetségi parlamenti, flandriai, vallóniai és brüsszeli választást is rendeznek.

Belgium már ötven éve bevándorlási célország, de az utóbbi években a közvélemény egyre elutasítóbb ebben a kérdésben. 2022-ben 38 ezer menedékkérő érkezett az országba, ami 40%-os növekedést jelent 2021-hez képest, továbbá 65 ezer ukrán állampolgár is Belgiumban keresett védelmet. Eközben a kitoloncolások üteme lassú, 2023-ban kevesebb mint 5 500 jogtalanul ott tartózkodó külföldit küldtek haza, ami a tíz évvel ezelőtti számnak felének felel meg. Nagy felháborodást váltott ki, amikor októberben egy illegálisan ott tartózkodó tunéziai férfi svéd futballszurkolókat ölt meg.

Az Alexander De Croo vezette liberális-szocialista-zöld koalíció tett lépéseket a szigorítás felé. Tavaly augusztus óta az egyedülálló férfi menedékkérőket már nem helyezik el állami szállásokon. Emellett a kormány januárban új bevándorlási törvényt terjesztett elő, amely az 1980-as törvényt váltaná fel. Ez növelné a rendőrség jogköreit az illegálisan ott tartózkodók azonosításában, és bezárná a jogi kiskapukat. Például azok a szülők, akiknek menedékkérelmét elutasították, már nem nyújthatnának be új kérelmet gyermekeik nevében.

Belgiumban a szövetségi parlamenti választáson a várakozások alapján a bevándorlásellenes Flamand Érdek (VB) győz majd (26%). A jobboldali Új Flamand Szövetség (N-VA, 20%), a

⁴ POLITICO 2024b és HAECK – BOOM 2024.

Gyorselemzések 2024/7

mindkét országgrészben működő (s ezért a pártrendszer „kakukktójásának” nevezhető) Munkáspárt (PTB/PVDA, 19%) a vallon liberális Reformista Mozgalom (MR, 18%) és a vallon Szocialista Párt (PS, 16%) küzdenek a dobogó második fokáért. Ezután 4 és 12% közötti támogatottsággal hat kisebb párt következik az erősorrendben. Látható tehát, hogy már a szövetségi kormány megalakításához legalább háromféle – flamand, vallon és brüsszeli – érdeket és sokféle ideológiát kell összeegyeztetni. A kabinettről való tárgyalások 2010-11-ben emiatt például 541 napig tartottak.

Ami a bevándorláspolitika lehetséges szigorodását illeti, a VB-t – ahogy megalakulása óta mindig is – politikai karantén veszi körül, és ha az N-VA hajlana is velük a koalícióra, valamelyik nagyobb vallon párt nélkül lehetetlen lenne a kormányalakításuk. Sokkal inkább valószínű, hogy – akárcsak a mostani ciklusban – sokpárti szivárványkoalíció alakul majd és csak az lesz a kérdés, hogy ebben az N-VA részt vesz-e majd vagy sem. Az N-VA nem hirdeti az ország kettészakadásának szükségességét, mint a VB, viszont a királyság konföderációvá alakítása szerepel programjában, ezt pedig más pártok nem fogadják el. Ha mégis belépne a kormányba, akkor sem biztos, hogy a pártelnök, Bart De Wever miniszterelnök lehet. Az elemzők szerint ugyanis – bármilyen eredményt is érjenek el pártjaik – a vallon szocialista Paul Magnette vagy a vallon liberális George-Louis Bouchez lehet esélyes a kormányfőségre, de az sem kizárt, hogy a jelenlegi miniszterelnök, a flamand liberális Alexander De Croo folytathatja. Ha az N-VA kimarad a kormányzásból, radikális változások a migrációs politikában biztosan nem várhatók. Valószínűbb, hogy az ország az Európai Unió közös migrációs paktumának végrehajtására összpontosít majd.

Összegzés

Elemzésünkben az EP-vel, valamint a belga szövetségi parlament várható összetételével foglalkoztunk a következő ciklus migrációs politikájával összefüggésben. Két izgalmas választás azonban még hátra van a „szuperévben”: szeptemberben az osztrák, novemberben pedig az amerikai választópolgárok fejthetik ki véleményüket a szavazófülke magányában az eddigi és a jövőben szerintük kívánatos, a bevándorlással kapcsolatos lépésekről.

Gyorselemzések 2024/7

Felhasznált irodalom

FÓKUSZPONT (2024a): *Migráció és kampányígéretetek*. Fókuszpont 2024/39. Migrációkutató Intézet, 2024.05.14. Forrás: <https://migraciokutato.hu/2024/05/14/fokuszpont-2024-39-migracio-es-kampanyigeretek/> (Megtekintve: 2024.06.02.)

FÓKUSZPONT (2024b): *Migráció és kampányígéretetek II*. Fókuszpont 2024/46. Migrációkutató Intézet, 2024.05.30. Forrás: <https://migraciokutato.hu/2024/05/30/fokuszpont-2024-46-migracio-es-kampanyigeretek-ii/> (Megtekintve: 2024.06.02.)

EP (2024): *Képviselők tagállamonként és képviselőcsoportonként*. Kimutatás az európai parlamenti frakciók létszámáról. Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/meps/hu/search/table> (Megtekintve: 2024.06.02.)

HAECK, Pieter – BOOM, Lola (2024): Belgium's make-or-break election, explained. Politico, 2024.05.31. Forrás: <https://www.politico.eu/article/bart-de-wever-paul-magnette-belgium-election-politics-nva-socialist-party/> (Megtekintve: 2024.06.02.)

POLITICO (2024a): *Poll of polls*. Közvéleménykutatósi adatok az európai parlamenti választásról. Forrás: <https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/european-parliament-election/> (Megtekintve: 2024.06.02.)

POLITICO (2024b): *Poll of polls*. Közvéleménykutatósi adatok a belgiumi választásokról. Forrás: <https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/belgium/> (Megtekintve: 2024.06.02.)

SAYFO, Omar (2024): *Választási szuperév – A migráció mindent visz*. Horizont 2024/4. Migrációkutató Intézet, 2024.03.10. Forrás: <https://migraciokutato.hu/2024/03/04/horizont-2024-4-valasztasi-szuper-ev-a-migracio-mindent-visz/> (Megtekintve: 2024.06.02.)

Gyorselemzések 2024/7

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Vargha Márk, 2024

© Migrációkutató Intézet, 2024

Sorszám: 2024/7